

NLTO pleit voor meer maatwerk en stapt naar AB en Gemeenten en waterschap IBA-3a, maar dan ook overal

— Olav Lammers

In Centraal- en Oost Groningen kiezen waterschappen, gemeenten en verreweg het grootste deel van de bewoners, voor het 'beste van het beste' wat betreft de sanering van ongerioleerde lozingen in dat deel van de provincie. Maar niet iedereen is daar even blij mee. Recent nog richtte de NLTO Groningen zich met een uitvoerig schrijven tot het dagelijks bestuur van waterschap Hunze en Aa's. In die brief werd aangedrongen op een ruimhartiger toepassing van de notitie van minister Pronk over de gebiedsgerichte integrale aanpak. Die notitie biedt gemeenten en waterschappen meer speelruimte in de uitvoering van het lozingenbesluit huishoudelijk afvalwater WVO en WBB. Het waterschap blijft echter bij de keuze die twee jaar geleden samen met de gemeenten is gemaakt. Het NLTO Groningen laat het daar niet bij zitten. Zij gaat zich nu richten tot het algemeen bestuur en ook VROM-staatssecretaris Van Geel zal worden benaderd.

— Zonder dat het oorspronkelijk de bedoeling was, hier al weer het vierde verhaal over de sanering van ongerioleerde lozingen in het buitengebied die per 1 januari 2005 moet zijn voltooid. 'Het lijkt wel of de waterschappen tegen elkaar aan het opbieden zijn via hun eigen lijfblad; de een denkt het nog beter geregeld te hebben dan de ander. Hadden we dat met z'n allen niet wat gecoördineerder kunnen oppakken', is een geluid dat steeds vaker uit de hoek van de waterschappen wordt gehoord. Er lijkt ook een soort tweedeling te bestaan onder de waterschappen: een groep die 'wat in de maag zit' met het buitengebied en de noti-

staatssecretaris van Geel in Groningen gaan voor

tie van Pronk als welkome ‘verzachting’ van het lozingenbesluit omarmt, en een groep die alles uit de kast haalt en collectief en stimulerend te werk gaat om een optimaal resultaat te behalen. In Groningen rekent men zich tot de tweede groep.

— Maar hoe dan ook, het is al weer augustus en de klus moet dus binnen 5 maanden zijn geklaard. Gaat dat (overal) lukken? Waarschijnlijk niet helemaal, maar men is een heel eind op weg en gemeenten en waterschappen weten elkaar steeds beter te vinden in de samenwerking. En dat biedt in ieder geval perspectief voor bij voorbeeld de uitvoering van het Nationaal Bestuursakkoord Water.

— In Centraal- en Oost Groningen hoopt men volgend jaar in totaal 1000 ongezuiverde lozingen te hebben aangepakt; ruim een derde is inmiddels al gesaneerd. De operatie geschiedt in het kader van het project ‘Westerwolde Schoon!’ en is gebaseerd op een integrale aanpak. Daartoe werd reeds in mei 2002 een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen Hunze en Aa’s en de gemeenten Stadskanaal, Bellingwedde en Vlagtwedde. Dat was tevens de start van een projectbureau, samengesteld uit waterschap, gemeenten en adviesbureaus, die de klus zou klaren. Projectleider/procesmanager is Tanja Beuling die namens Hunze en Aa’s is gedetacheerd.

— Tanja: ‘Met dit projectbureau kunnen wij gezamenlijk en efficiënt een groot aantal werkzaamheden in relatief korte tijd uitvoeren, zonder al te veel druk te leggen op het

ambtelijk apparaat van de deelnemende gemeenten en het waterschap. Het schaalvoordeel wat er mee wordt bereikt heeft tot gevolg dat wij boven op de wettelijk gestelde basisinspanning van 50 procent emissiereductie, extra bovenwettelijke maatregelen kunnen treffen. Wij verwachten daardoor tot een reductie van 75 tot 90 procent te kunnen komen.’

— Het gebied van Westerwolde (het stroomgebied van de Westerwoldse- en Ruiten Aa) is gelegen in de ecologische hoofdstructuur en heeft bijzondere kwaliteiten op het gebied van natuur, recreatie en landbouw. Schoon water is daardoor een belangrijke peiler onder de kwaliteit van het gebied. Er is gekozen voor een integrale aanpak waarbij ook riooloverstorten worden gesaneerd door verschillende bergbezinkbassins aan te leggen. Voorts wordt 25 ha verhard oppervlak afgekoppeld en 1400 woningen. Tevens worden twee helofytenvelden aangelegd. Ongeveer 1700 percelen in het buitengebied zijn nog niet aangesloten op de riolering. Zo’n 600 percelen worden alsnog aangesloten op een drukriolering. De resterende percelen krijgen een IBA-systeem. Aanleg komt voor kosten van de gemeenten en beheer en onderhoud is voor rekening van het waterschap. Exploitatie is mogelijk via de kwaliteitsheffing die de bewoners al aan het waterschap betalen en de rioolrechten die, net als in het stedelijk gebied, voortaan betaald moeten worden aan de gemeente.

— Tanja Beuling: ‘Hoewel het lozingenbesluit vereist dat de te saneren percelen in

niet-kwetsbaar gebied minimaal moeten beschikken over een verbeterde septictank van 6 m³ (IBA-1), hebben wij ons ten aanzien van het totale gebied gefocust op de aanleg van uitsluitend IBA-2 systemen. Dat heeft namelijk een extra effect op het totale watersysteem. Samen met de gemeenten is twee jaar geleden besloten geen onderscheid te maken tussen kwetsbaar en niet-kwetsbaar gebied. De belasting van huishoudelijk afvalwater op het oppervlaktewatersysteem heeft vooral te maken met zuurstofbindende factoren. En dat geldt ook voor het grijze water dat niet via septictanks vaak op kleinere sloten uitkomt die ook onderdeel uitmaken van het totale systeem.

IBA-2 boodt de meeste zekerheid (certificering) voor het door ons beoogde effect. Door de collectieve aanpak en de daarmee bereikte voordelen (marktwerking) kunnen wij, gezien de scherpe prijzen die we hebben gehaald, nu zelfs IBA-3a systemen aanleggen (voor de kenners: de EP-6 van Eternit).'

— Het totale project Westerwolde Schoon! 'gaat 38 miljoen euro kosten waarvan zo'n 8 miljoen wordt besteed aan de aanschaf van de IBA-installaties. Uit diverse subsidie-regelingen is totaal 3 miljoen euro gegene-reerd.

— Tanja Beuling: 'In de praktijk kwamen wij erachter dat inkoop en aanleg van IBA's één is, maar dat voor de afwerking van de tuin, het inregelen van de systemen, het regelen van het zakelijk recht en de stroomvoorziening nog zeker eenzelfde bedrag noodzakelijk is.

— In feite praten wij over 1000 individuele projecten. Daarmee komt het totaal per IBA op zo'n 8000 euro. Dat bedrag past binnen onze oorspronkelijke ramingen, uitgaande van de laagst maatschappelijke kosten. Voor de burger in het buitengebied is het de goedkoopste oplossing. Als men individueel regelingen treft, zal dat minstens evenveel kosten. Bovendien moet men dan zelf aantonen dat

aan de vereiste emissiereductie wordt vol-daan en krijgt men te maken met onze hand-havers. Daarom willen wij de zorgplicht ook bij de burgers weghalen en dat als samenwerkende overheden op ons nemen.'

— Intussen is het waterschap ook met andere gemeenten in Groningen bezig op soortgelijke wijze tot overeenstemming met elkaar te komen voor de aanpak van de resterende buitengebieden. Volgens Tanja Beuling verlopen die onderhandelingen in het verlengde van de eerder ingeslagen weg, hoewel zij niet kan ontkennen dat het standpunt van de NLTO Groningen meer invloed begint te krijgen op de burgers in die gebieden. 'De mensen in het buitenge-bied worden aan het twijfelen gebracht en worden uiteindelijk zelf de dupe als aan de wensen van het NLTO zou worden voldaan.'

— Peter Prins van NLTO Groningen denkt daar duidelijk anders over. Hij zegt dat voor-al de armlastige gemeenten in de regio zich min of meer door het waterschap onder druk voelen gezet, vooral in Noord Groningen. Prins: 'Ik zeg niet dat men een verkeerde koers heeft ingezet, maar volgens ons wor-den burgers onnodig op hoge kosten ge-jaagd. Dat is moeilijk te verkopen, zeker op plaatsen waar geen milieuprobleem bestaat. Wij pleiten daarom voor meer maatwerk. Het is niet nodig overal zulke dure investe-ringen te doen. In onze optiek kan bij groot open water bijvoorbeeld best worden vol-staan met een 3 kuubs septictank gezien het zelfreinigend vermogen van dat water. Eventueel kunnen dan elders compense-rende, extra maatregelen worden getroffen.

Gemeenten en waterschappen weten elkaar steeds beter te vinden

Probleem is echter dat het waterschap volkomen legitiem handelt overeenkomstig de wet. De notitie van Pronk kent namelijk geen enkele wettelijke basis. Daardoor is alleen maar meer onduidelijkheid geschapen en het vinden van een oplossing op het bordje van het lokaal bestuur gelegd. Als het waterschap volhardt in zijn standpunt, kunnen wij weinig uitrichten. Bovendien is het beleid en de aanpak in elke provincie weer anders. In Flevoland hebben wij meer succes gehad: daar gaat het waterschap voornamelijk uit van de minimaal gestelde eisen en wordt de notitie van Pronk dus maximaal benut. In Noord-Holland is men ook 'praktischer' bezig en elders vinden eveneens aanpassingen plaats.'

— Van grote spanningen met NLTO lijkt niet echt sprake te zijn, maar Prins zegt het er niet bij te laten zitten. Het algemeen bestuur van Hunze en Aa's zal om een uitspraak worden gevraagd en staatssecretaris Van Geel wordt schriftelijk benaderd met het verzoek de notitie van Pronk wat meer handvatten te geven. Op de vraag of een en ander ook te maken heeft met de hoge kosten waarmee de agrariërs toch al worden geconfronteerd, antwoordt Prins niet ontkennend. 'Maar dat geldt ook voor andere burgers in het buitengebied. En vergeet niet dat agrariërs nog altijd een belangrijk deel van het waterschapsbestuur vormen'.

